

Copyright: Krizsa Katalin, GYÖKNYELVÉSZET

MÁSSALHANGZÓVAL KEZDŐDŐ SZAVAK

C/Cs gyökcsoport

héber	oldal	magyar	oldal
CX	259	CX, CsX	259
CV	260	CV	261
CB/V	261	CB	263
CC	264	CC, CsCs	264
CT, CT	265	CT, CsT	266
CD	266	CD, CsD	267
CP/F	268	CP, CsP, CsF	270
—	—	CG, CsG	272
CH, CH	273	CH, CsH	275
CJ	276	CJ, CsJ	277
CK	277	CK, CsK	278
CL	281	CL, CsL	282
CN	284	CN, CsNy	286
CM	289	CM, CsM	290
CR	292	CR, CsR	294
—	—	CsSz	297
—	—	CsZ	298

C/Cs gyökcsoport

Cs betű nincs a héberben. Betű hiányában azért felhangzik néha – a **ts** torlódása állítja elő. (Nemrégiben még a magyarok is **ts**-sel írták a **cs**-t).

C-vel kezdődő szó elég kevés van mindkét nyelvben. (A **cs**-vel kezdődő magyar szó több, mint a **c**-vel.) A gyökcsoport jelentése általában a nomád korra jellemző, de ipari szavak is vannak.

A **C** = **TSz** és **Cs** = **TS**. De a héberben láthatjuk, hogy az **S/Sz** kezdetben nem vált szét két hangra – a finnben (és még sok nyelvben) a mai napig sem. A **cs**-vel kezdődő magyar szavakat tehát többnyire sikerül **c** kezdetű megfelelőikhez hasonlítani. A nagyon fiatal magyar **CsG**, **CsSz**, **CsZ** gyökszármazékoknak azonban nincs héber megfelelőjük – **CsS** vázú pedig egyik nyelvben sincs. A **c** hang önmagában is értelmes szó: **TESZ**.

A szavak belsejében levő **c**-t egy **t** végű egységnek foghatjuk fel, amihez **sz** igeképző járul. Példa: a héber **akác** → **akát-sz** = megsúrta, **osze** = tesz. A magyar **akác**: **akat-ász** (T/D hangváltozás: **akad-ász**: szúr). A **cs** (**ts**) olyan **t** végű 'szó' része, amihez **s** hang járult – ettől nem igévé, hanem jelzővé változik. Például ragacs: **ragat-os** (T/D, ragad-ós).

A korai kárpátnyelvben a **te** még bármit jelentett, aki / ami **nem az én**. Bárkit vagy bármit (követ vagy villámot is) a külvilágból.

CX és XC gyök, héber

A fordított: magánhangzóval kezdődő tőszavakat (pl. az **XC**-t) már ismertettük, de itt is felidézzük. Bár **c/cs** eléggé új írásjelek, gyökeik nagyon régiek. Az ősgyökök nem konkrét fogalmakat jelentettek, hanem mindig komplex értelmük volt. Például a héber **ec** = fa: *leng*, "siet", *elágazik*, *felmennek rá*, *lejönnek róla*, *eszközöket készítenek belőle* – *s végül a fa elkorhad*. Ennyi mindent jelent a fa.

A **lilával** jelzett héber magánhangzók "mélyből-morgó" torokhangok. Ezekből, a sokféle diftonguson (kettős magánhangzókon) kívül néhány mássalhangzó is kibontakozott, pl. az **n** és a raccsolt **r** (amely később pergő **r** hanggá változott). Így keletkezett a torokhangú **ec = fa** szóból, immár lelányult magánhangzóval az **ac = siet** – és a **rac = szalad**.

A héber **XC** gyökszavai: **ec** = *fa*, **eci** = *pudvás*, **écá** = *faanyag*, *ötlet*, *tanács*, **ace** = *farkcsont* (csóvál), **acá** = *szemét behúnyta* (itt jó helyen vagy).

Nyilvánvaló, hogy a torokmagánhangzóval kezdődő gyökök hordozzák a régebbi, ősi értelmeket – s a lelégyult magánhangzósok az újabbakat.

A torokhangú **CX** gyökszó: caá = járkált, lépkedett.

CX, héber táblázat

caá (ṭ) = járkált, lépkedett			CX
		cí (ṣ*) = flotta, hajóraj	CX
	cé (ṣ) = menj ki, takarodj!		
	ceá, coá (ṣ) = bélsár	coi (ṣ) = piszkos, szennyes	

C/CsX, összehasonlító táblázat

cé = takarodj!	cé! = menj!		cé (ṣ) = menj ki!
csá!	cé-l		cső

CV gyök, héber

Egy héber **CV** gyökszó van: cáv = *parancs* (tesz-ev!)

CV gyök, héber táblázat

cáv = rendelet, parancs	civá = parancsolta, elrendelte, kinevezte	CV
	cuvá (ṭ) = meg-, ráparancsolták	
cavaá (ṣ) = végrendelet		CVX
	civec, cvicá = csicsereg, csiripelés	CVC
cavát = csatlakozott hozzá		CVT
	cevet = együttes, személyzet, legénység	
cávta (arám, ṣ) = társaság		CVTX
caváh = üvöltött, visított, kiáltott	civah = üvöltött, visított	CVH
cavhán /-ut = visító / üvöltözés	cvihá / cvahá = üvöltés / visítás	
	civuj = parancs, felszólító mód	CVJ
cavár (ṣ) = nyak		CVR
cavarón (ṣ) = gallér		

A héber CV gyökszavak bővülése

A héber gyökszavak c, h, j, r, t hangot vesznek fel.

cv	cv-c	cv-h	cv-j	cv-r	cv-t
----	------	------	------	------	------

A magyar CV és CsV gyökszavak bővülése

A C/CsV gyökszavak csak d, g, r hangot vesznek fel.

cv	cv-c	cv-d	cv-g	cv-h	cv-j	cv-r	cv-r	csv-r	cv-t
----	------	------	------	------	------	------	------	-------	------

CV és CsV gyök, összehasonlító táblázat

cavár = nyak	civec = csiripelt	civáh = visított		
csavarja	cseveg	civódik		
cavár = tekerte, nyak				
csavargó (tekereg)				

C-B/V gyök, héber

C-B/VX gyökszavak: cavóa = *hiéna*, cavúa = *képmutató*, céva = *szín*, covéa = *fest*. A közös értelem: *színezés, képmutatás*.

A CV gyök: cáv = *teknősbéka*, civ = *rost*, cove = *megdagad*.

CVX gyökszavak: cví = *szarvas, őz, dísz*, cavá = *sereglett, ostromolta, katonaság*. A közös értelem: *tesz-avá* → *tesz-vastag*.

A héber C-B/V gyökszavak bővülése

A C-B/V gyökszavak j, l, n, r, t hangot vesznek fel.

Nem kapcsolnak b/v, c, d, g, h, k, m, s, sz, z hangot.

c-b/vx	cv cvx	cv-j	cb-l	cvx-n	cv-n	cv/b-r	cb-xt	cv-t	cv-t
--------	--------	------	------	-------	------	--------	-------	------	------

C-B/V, héber táblázat

cáv = teknősbéka	toszáv	civ = rost	szív		CV
cave = megdagadt, felfúvódott		Száva	folyó	cove (π) = dagad, felfúvódik	
		ceve (π) = dagadt, duzzadt			
tesz-viszi		cví, c'vaim (κ) = szarvas, őz, gazella, dísz, ékesség			CVX
cavá (κ) = sereglett, ostromolta, had, katonaság, szolgálati idő					
cvai (κ) = katonai, hadi, katonás		csóva		cove (κ) = sereglük, ostromol	
cavá = be-, ki-, festette		cvía = be-, festés			C-B/VX
cabá = festő, mázoló					

cavúa = festett, kétszínű, képmutató		cuvá = be-, kifestett	
cavóa = hiéna	céva = szín, festék		
		cvíja, cvaot (x) (nn) = szarvas, gazella	CVJ
		civjón = jelleg, arculat	
cabál = coboly cibál			CBL
		civ'ón = jelleg, arculat	CVXN
		civ'oni = színes, tulipán	
cavár, cabár = kaktusz: szabre*		ciburi = köz-, nyilvános	CB/V-R
cavár = felhalmozta, ö.gyűjtötte		cvirá = fel-, halmozás, összegyűjtés	
		cibur = közösség, közönség, halom	
cavur = felhalmozott, ö.gyűjtött		ciburiut = közélet	
	cever = halom, rakás		
cavat, cavut = meg-, lecsípte / megcsípett (ujjal)			CVT
cvát = csipesz, harapófogó	cvitá = csípés (ujjal)		
cavtán = fülbemászó	cvitá = fel-, halmozás		CVT
	cevet = kalászfonat, csipesz	cvut = dagadás, duzzanat	
cabaut = festőipar		cviut = kétszínűség, képmutatás	CVXT

***Szabre**, cabár = kaktusz, és "izraeli születésű ember".

C/Cs-B/V gyök, magyar

Az újabbkori gyökök összehasonlítása a szófejlődés rétegeit is feltárja. Például: t'szouel, t'szovel = te szened → **coboly** (*cibál-i*), nyuszt. (Az **n** "betolakodásának", illetve "kiesésének" jelensége a nyelvekben a torok magánhangzókból származó N problémakörébe tartozik.)

Magyar CsV gyökszavak: *csáva, cséve, csóva*. Értelem: *sűrű, vaskos*.

CsB: *Csaba, csibe* – értelem: *sereglik*.

A C/Cs-B/V gyökszavak bővülése

A magyar CsB és CsV gyökök b, g, k, l, r, sz, t, z hangot vesznek fel.

A CB és CV gyökök k, l, ly, r hangot.

Egyik sem kapcsol v, c, p/f, h, j, m, n hangot.

cb/vx cv cvx	csb-b	csb-g	cvj	cb/v-k csb-k
cb-l cb/v-l csb/v-l csb/v-ly	cv-xn cv-n		cb/v-r cb-r csb-r	
csb-sz	cb-xt cv-t cv-t csb-t			csv-z

C/Cs -B/V, összehasonlító táblázat

cavá = megfestette, corer = maró civec = csicsergett, cove = sereglük			
csáva		csibe	
cavá = sereglük céve = duzzadt		cuv'á = befestett	
Csaba (katona)	cséve		csóva (szivárvány)
cavát = csatlakozott		cuvat = megcsípott	caf = eláraszt, coá = bélsár
csábít		cibet (macska)	csobog, csobban
covet = ujjai közé csípi		cuká=szorultság ceve=duzzadt	
	csibuk, cvikker	cövek	cubák (comb)
crimá = cibálás, cvita = megcsípés		cabál=coboly, szovel = szenved	
	cibál, civakodik	coboly (cibáli)	
ceve = duzzadt cibur=közönség		caf = eláraszt, ceve = duzzadt	
	csévél	civil	csobolyó
		ceber = rakás	cover = összegyűjt
		cibere	csöbör
		cover = összegyűjt	
		csibor (levegőt gyűjt)	
covet = csíp		covet = csípós	
csáváz		csibész	

A Wikipedia szerint **Csaba** valószínűleg török eredetű személynév, jelentése: pásztor, kóborló – ajándék jelentése is felmerült." (*Egyik se*).

Csávázás 1. fémfelületek tisztítása, a rátapadt zsiradék oldása 2. a vetőmag beáztatása olyan folyadékba, amely előli az üszög spórákat.

Coboly A magyarban **nyuszt** (nyúzott) volt a neve.

A magyar **cibere** (leves) savanyított korpából készül.

A **csibor** a víz alatti oxigénigényét a has szőrein tárolt levegőből fedezi. A levegőt a csápbunkó rezgetésével hajtja a hasához.

A **cibet**macskának háromféle hangja van: morgás, köhögésszerű hang és sikoly. Mivel végbélmirigyének váladéka, a **civet** parfüm alapanyag volt, az afrikai cibetmacskát rendszeresen csípkedték.

CC gyökök, héber

A héber CC gyökszavak: *cac* = *virágot hajtott, kibukkant*, *cece* = *dagadt*, *cic* = *bimbó, rojt*. CXCX gyökszó: *c'éca* = *ivadék*.

A CXCX gyökszava: *caácúa* = *cicoma, játékszer*.

A három gyök közös értelme: *előbukkan*.

CC, héber táblázat

		<i>cic</i> = <i>bimbó, rojt</i>	CC
<i>csöcs</i>	<i>cece</i> = <i>dagadt, duzzadt</i>	<i>cica</i> = <i>virágbimbó, fűrtvirág, hajfűrt, rojt</i>	<i>cica</i>
<i>cac, hecic /cic/</i> = <i>virágot hajtott, felöltött, ki-, előbukkant</i>			
	<i>c'éca</i> (2x) = <i>utód, ivadék</i>	<i>csúcs, csecse</i>	CXCX
<i>caácúa</i> = <i>cicoma, játékszer</i>	<i>m'caácúa</i> = <i>cicomáz</i>	<i>m'cuacá</i> = <i>cifra</i>	CXCX
		<i>cicit</i> = <i>ima-, rojt, hajfűrt</i>	CC-T

CC és CsCs gyök, magyar

A magyar CC gyökszavak: *cécó, cica, coca* (*csámcsog*), *cuca* (*szűrőbot*).

A CsCs gyökszavak: *csacsi, csecse, csöcs, csúcs*.

A magyar gyökök értelme a héber CC-nek felel meg: *duzzadt, csúcsos*.

A CC és CsCs gyökszavak bővülése

A magyar CC csak k, l, m -et vesz fel. (A héber CC csak t hangot.)

A magyar CsCs gyökszavak g, j, k, l, m, r hangokkal bővülnek.

<i>cc cxcx cxcx</i>	<i>cc cscs</i>	<i>cscs-g</i>	<i>cscs-j</i>	<i>cc-k cscs-k</i>
<i>cc-l cscs-l</i>	<i>cc-m cscs-m</i>	<i>cscs-r</i>	<i>cc-t</i>	

CC és CsCs, összehasonlító táblázat

	<i>cece</i> = <i>duzzadt</i>	<i>cece</i> = <i>duzzadt</i>	<i>cac</i> = <i>kibukkan</i>
	<i>cece</i> légy <i>cécó</i>	<i>cica</i>	<i>coca</i>
			<i>cuca</i> (kis bot)

Sem magyar CT gyökszó, sem bővítmény nincs.

A magyar CsT gyökszavak k, l, n, ny, r, t hangot vesznek fel.

ct ct cst	cst-k	cst-l	cst-n cst-ny	ct-r cst-r	ct-t cst-t
-----------	-------	-------	--------------	------------	------------

CT és CsT, összehasonlító táblázat

tastit = alapzat	cét = kimenés			
csat, csatol	cet (kirepül a vízből)			
soded = rabol	taasze = hajrá! pet'á = hirtelen			
csata, csatár	csete-paté			
cilcel=csattant	maclif =csettint	seket = csitt!		
csatt, csattog	csettint	csitt, csitít		
	satuj = részeg	soket = csendes	sidrá = kukorica csutka	
	csetlik(-botlik)	csitul		csutak csutka
m'sotet = csatangol		citet = idéz		tikán = csótány
csatangol		citál		csótány
soter = rendtartó	sidrá = csutka		cs'tiri = 4	sidrá = gerinc
csatorna	cseter (sodor)	csitri (sedre)		csütörtök (sodor-ték)

A **csutak** maroknyi szalmából csavart lőtisztító eszköz.

Csütörtök a negyedik nap, a hét gerince. "Csütörtököt mond": kudarba fullad. A lexikon szerint a szó eredetileg a *csettet vet, csöttöt mond* kifejezésből ered, ami a fegyver ravaszának hangját utánozza. (Nem. Csak a hasonló hangzás miatt ragadhatott a szóra a "kudarc" értelem.)

CD gyök, héber

A héber CXD gyökszava: coed = *lépked*. CDX: cédá = *halánték*.

CD: cád, cud = *vadászott, elejtette (vadat), irány*, cáda = *lesett rá, aggodott*, cédá = *útravaló*, cide = *félrefordította*.

A három gyök közös értelme: *irányított*.

A héber CD gyökszavak bővülése

A héber CD gyökszavak csak d, p/f, j, k hangot vesznek fel.

cxd cdx cd	cd-d	cd-p/f	cd-j	cd-k
------------	------	--------	------	------

CD, héber táblázat

caád = lépett, lépkedett, lépés	tosz-ád	coed = lép, lépked	CXD
c'adá = lépés, távgyaloglás, bokaperec			
	cédá = halánték		CDX
macd'ija = tiszteleg			
cáid = vadászat cédá = útravaló	cidá = elejtés, (vad) fogás		CD
cád = vadászott, elfogta, (egyik) oldal, irány, ügy-, érdekelt fél, (eljárás) mód			
	cide = pártolta, félre fordította	cudá = el-, félrefordított	
cáda (ן) = lesett rá, elpusztult, aggódott		nacud = csapdába esik	
cadi, cadin, cadik = 'c' betű			
cdadi = mellék, mellékes	cided = oldalra, félrefordította, pártolta	CDD	
cdadiut = lényegtelenység	cidud, cudad = félrefordítás, el-, félrefordított		
		coded = rabul ejt, elbájol	
cdafá = kagyló cedef = gyöngyház			CD-P/F
	cidpá, cidpi = kagyló, -s állat		
	c'd'ija = rossz szándék		CDJ
cadak = igaza volt, felmentett, igazságos			CDK
cadik = jámbor, csodarabbi	codek = igaza van, jogos, igazságos		
	cidek = vád alól felmentette		
	ciduk = helyeslés		
	cedek = igazság, jog, jogosság, Jupiter		
cdaká = adomány, alamizsna, jótekonyság			
cadikut, cidkut = jámborság	cidkán, cidkanit = jámbor, -nő		
cadeket = szentéletű asszony	cdoki, c'duki = szaddaceus (ókori szektatag)		

CD és Cs-D gyök, magyar

Egy magyar CD gyökszó van: *céda* – vadászik és vadásznak rá.

CsD gyökszavak: *csőd* (*csapda*), *csoda*, *csűd* (*ujjperec*).

A gyökszavak közös jelentése: *vadászattal kapcsolatos*.

A CD és CsD gyökszavak bővülése

A magyar gyökszavak csak d, l, r, t hangot vesznek fel.

cxd cdx cd	cd csd	cd-d	cd-p/f	cd-j
cd-k	cd-l	cd-r	csd-r	csd-t

CD és CsD, összehasonlító táblázat

	cáda = lestek rá	cidá = vadfogás c'adá = lépés
	céda	csoda csüd
		cud = csapdába esik
		csőd
	cdadi = mellékes	cide = félrefordította
	cédula	csődör
	cudád, cide = elfordított	cud = vadásszák coded=rabul ejt
csadar (rácsavar) cédrus (széltől)		csődít cudar

A **csüd** az emberi kéz- és lábujjak első percének felel meg. A gyors mozgású állatnál a csüd hajlottabb – a lépésben járóknál meredekebb.

Csadar A Krisna-hívők kiegészítő ruhadarabja, amit mindkét vállukon átvetve, vagy a felsőtestükre csavarva hordanak.

CP/F gyök, héber

Héber CFX gyökszavak: cafia = *trágya*, cefa = *vipera*.

CXF gyökszó: caif = *lepel, sál*.

CP/F: cipá = *várt (rá), nézte, figyelte, befedte*, cuf = *úszik, eláraszt, méz*.

A héber CP/F gyökcsoport közös értelme: *beborítja, rá-árad*.

A héber CP/F gyökszavak bővülése

A héber CP/F gyökszavak cf, d, f, h, j, k, n, r, t hangot vesznek fel.

Nem kapcsolnak b/v, p, g, l, m, s, sz, z hangot.

cxf cfx cp/f	cf-cf	cf-d	cp/f-f	cp/f-h
cp/f-j	cf-k	cf-xn cf-n	cp/f-r	cp/f-t

CP/F, héber táblázat

cafi'á = trágya	cefa = vipera	cafón = északi árasztó	CFX
-----------------	---------------	------------------------	-----

	áradat	c'fi'á / c'fi'ot = gyermek /-ek	
caif, ceéf = fátyol, lepel, sál		coáf = elfátyolozott	CXF
caf = úszó tárgy, felmerült, felszínre jutott, elárasztott			CP/F
	cuf = úszik (tárgy), felszínre jut, eláraszt, virágméz, mézsör		
	cofe = néz, előre-, lát, cserkész, őrszem, látnok		
cafá = nézte, figyelte, előrelátta, tekintett		cupá = remélt, várt, bevont, befedett	
cipá = várva-, várta, remélte, nézte, figyelte, bevonta, befedte, áthúzta, ágyhuzat			
	cifá = úzás, gyümölcshús		
	cip = fésűgyapjú		
cafcefé = füttyülő		cifcef = füttyült	CF-CF
cafcafá = nyárfa (síp)		cifcuf = füttyülés, füttyező	
cefet = oszlopfő		cipit = párna-, ágyhuzat	CP/F-T
cafád / cafud = össze-, kiszáradt, összezsugorította /-tott, kiaszott (cafát)			CFD
cafdiná = skorbut			
cefedet = tetanusz, merevgörcs			
cafaf = zsúfolta, tömörítette, sűrítette		CP/F-F	cofef = zsúfol, sűrít, tömörít
cafuf = zsúfolt, sűrű, szoros hely		cipuf /cupáf = zsúfolás, zsúfolt, tömörítés /-tett	
	ciffut = sűrűség, zsúfoltság, tömörség bezsuppol		
capihit = pite	befedett	cifhá = pala	CP/F-H
capáhat = kancsó, korsó cipel-et			
		cfíj = megfigyelés	CP/F-J
	cipija = várakozás, reménykedés, párnahuzat		
	cipuj = befedés, (fém, bőr) bevonás, huzat (borító)		
	cofijut, cofim = cserkészlet, cserkészek		
caif = lepel	cefek / cafeket = hashártya / - gyulladás		CFK
	északi, árasztó	cif'oni = vipera rejtőző	CFXN
cafón /-i = észak /-i, el-, rejtett		CF-N	cófen = el-, rejt, leselkedik, sifrekulcs
cafán = el-, rejtette, leselkedett			c'funot = titkok, rejtélyek
capár = madarász		cipor / cipóret = madár /-ka	CP/F-R

cafár = tülköl, dudál, szirénáz	szfirá = számlálás	cofár = duda, sziréna
cafra (arám, ʔ) = reggel köd	cfirá = tülkölés, sofárfúvás, sziréna, hajnal, koszorú	
cafír = bakkecske reggel látható	c'firá = tülkölés, sziréna, hajnal, koszorú	
cfardéa = béka madár-on	cipóren = köröm, karom, szegfű, tollhegy	
cafrír = reggeli szellő		

C-P/F és Cs-P/F gyök, magyar

A magyar CP gyökszavak: *cap* (birka), *cipó*, *cipő*.

CsP: (víz-)csap, (rá)csap, csáp, csepü, csép, csíp, csipa, csípő, csupa.

CsF gyökszó: *csúf*. Közös értelem a két nyelvben: *beborítja, rá-árad*.

A C-P/F és Cs-P/F gyök kétszótagúvá válása

A magyar CP gyökszavak f, l, r hangot – a CF l, r, t hangot vesz fel.

A CsP gyökszavak d, p, g, k, l, n, r, s, sz, t, z hangot – a CsF l -et.

Egyik sem kapcsol b/v, c, h, j, m hangot.

cfx	cx	cf/f	cp	cs	csf	cf-cf	cf-d	cs	cs-d	cp/f-f	cp-f	cs	cs-p	cs	cs-g
cp/f-h	cf-j	cf-k	cs	cs-k	cp-l	cf-l	cs	cs-l	csf-l	cf-xn	cf	cs	cs-n		
cp-r	cf-r	cp-r	cf-r	cs	cs-r	cs	cs-s	cp-sz	cp-t	cf-t	cf-t	cs	cs-t	cs	cs-z

C/Cs-P/F, összehasonlító táblázat

caf = felszínre jut	cupá = bevont		
cap (későn herélt juh)	cipó		
caf = úszik, felszínre jut	cipá = befedte		
cápa	cipő		
caf = eláraszt	cifcef = füttyült	cuf = méz	cafud = kiaszott, cafí'á = trágya
(víz-)csap	csép (hadaró)	csip(-csup)	csúf
cofe = előrelát	cip = fésűsgyapjú	cefa = vipera	cuf = eláraszt
csáp	csepü (kender)	csíp	csupa
cefa = vipera		cupá = befedett	
(rá-)csap		csípő, csipa	
cafán = leselkedő, cipuj = befedés			

csapda				
tispóchet = öntés (csapóket)				
csapódik, csapadék				
	cafuf = sűrű	cofef = összezsúfol		
	csepp		copf	
		cofef = sűrít	cuf = méz	cupáf = sűrített
		csippent	csöppen	cuppan, cuppog
cofef = sűrít		cipor = madár		
csappantyú		csipog, csivitel		
	cuf = méz	covet = csipeget		
	csepeg csöpög	csipeget		
clifá = csapkodás		cipóren = köröm	cofe = figyel	
csapkod		csipke, csipked	Csopak (kilátó)	
cifcef = füttyült cuf = felszínre jut				cifcef = füttyült
cáfol (füttyül rá)	Csepel			csúfol
capáhat = korsó		capáhat = korsó		
caplat		cipel, cipekedik		
cuf = áraszt	cipóren = karom, köröm			
csapol csaplár	csepül, csépel	csápol		
caif=lepel, sál	cafra = reggel	c'firá = koszorú		cafuf = szoros
csapong	cefre ködös	cifra		csupán
	cfirá = hajnal, ceéf = fátyol	bros = ciprus		
	cafrang	ciprus k'-piros		
		cipóren = köröm (felcsíp)	cofef = zsúfol	capáhat = korsó
	cseperedik nő	csiperke	csoport	csupor
cafuf = szoros		cefa = vipera, cvitá = csípés		
csapás (út)		csípős, csípés, csipesz		
cefek = hashártya, -gyulladás		cipá = befedte		cfardéa = béka
cafát	cefet-ül érzi m	cipész		csupasaz csupáz

cafuf = összezsúfolt	cipor = madár, cipóren=köröm	
csapat, csapzott	csipet, csíptet	

A **csép** kézi cséplőeszköz. Legegyszerűbb formája egy bot, amellyel kender, napraforgó, hüvelyesek magvait verik ki. Gabonához 150 centis nyélből és 70 cm-es ütőből (hadaró) álló szerszámot használtak. A hadarót szíj (telek) erősítette a csépfejhez. A csépfej forgott.

Csepű-rágó A kender törését megelőzően foggal harapva is roppantották a szálakat, hogy könnyebben törhessék majd a törőeszközön.

A **csípő** a medencének oldal felé kiemelkedő legmagasabb része.

A **csappantyú** a lőpor begyűjtéséhez szükséges gyúelegyet tartalmazza. *(Van egy tyúkidomú madár is ezen a néven.)*

Csopak (Balaton-part) neve először 1277-ben fordul elő (*Chopok*). Feltevés szerint bolgár-török eredetű szó és halfajtát jelentett. Mások szlávnak tartják. *(Valószínűleg a halak járását figyelték egy kilátóról.)*

Csepül: szid, megszól, gyaláz. **Csupor:** bögre, cserépedény.

Caplat – sárban, vizenyős, ingoványos talajon lépked.

Cefre, cibere, csömöge a különböző gyümölcsökből készült pálinkafőzés alapanyaga. Bácskában "zumicskulóval" (zöm) zúzzák a gyümölcsöt. A cefre (törköl, maláta, mont) a szőlő taposása után visszamaradt szilárd rész. A kifőzött cefre neve moslék, moszt – de Erdélyben bráha *(ez héberül: áldás)*.

A **cafrang** nyereg alá terített takaró. Általában díszítették, zsinórozták. Oszmán-török nyelven *csap-rak*:-).

A **ciprus** a keleti mediterránban őshonos. A héber **bross** = ciprus. A sziget a tengerből áll ki: k'-bross = mint-ciprus. S mivel a mediterrán ciprusok törzse vörös, Ciprus valódi neve K'-pros: mint-piros.

Ciprus (görögül Kiprosz) állam neve **k**-val kezdődött. Ahogy a cézár "készar" volt. Az Izraelben levő, római korból származó Kiszária (Cezária) nevét is héberül ejtik helyesen. (Lehetett volna rekonstruálni a c-vel kezdődő latin szavak kiejtését – csak körül kellett volna nézni...)

CG és Cs-G gyök, magyar (héber nincs)

Csak magyar gyökök vannak. Ez azt jelenti, hogy a **g** hang megjelenésekor a héber már rég különvált a kárpátnyelvtől.

A magyar CG gyökszavak: *cég, cűg* (*tesz-ég, tusz-ág*).

CsG gyökszó: *csiga* → tas(z)iga. E két gyök közös értelme: *húzza magával*.

A magyar CG és Cs-G gyökszavak bővülése

A magyar CG gyök csak l, ny, r – a CsG g és ly hangot vesz fel.

cg csg	csg-g	cg-l csg-ly	cg-ny	cg-r
--------	-------	-------------	-------	------

CG és CsG, összehasonlító táblázat

	taaszijá = ipar	tisza = járat, igel = körözte	túsz = utazz!
	cég (tesz-eg)	csiga (tosz-iga)	cúg (tusz-ag)
	szugá = sövény	taasze = csináld	toszefet = függelék
(szegéled fűzfa)	Cegléd	cígöl (taszi-gál)	csügg (tekintet)
	tsuá = segítség, igel = körözte	tosáv = rögzített	t'szugá = visszavonulás
	csegely (t'segély)	csigolya (tartó)	csügged
		coani = cigány, coen = vándorol	
		cigány (taszigáni, magával húz)	
	taaszijá = ipar	szugár = becsukott	
	cégér (teszegér)	cigaretta (teszigár)	

Wikipedia: **Cegléd** területe vízenyős, belvizes részekből állt. A város neve egyesek szerint, a török cegle, cigle = fűzfa szóból származik. Más elképzelés szerint a "szeglet" szóból, hisz fontos utak találkozási helye. (A két elgondolás együtt is helyes. A héber *szugá* = sövény: "szegléd")

Csegely A kupola súlyát négy / sokszögű, sarokban kiképzett csegelyek hordják – viszik át a terhelést a falakra. Csegely a sokszög alakú pénz is.

CH és CH gyök, héber

A lágy H-nak nincs gyökszava, csak bővítményei. Ennek a neve 'hé'. Megkülönböztetésül a normál H-tól, aminek 'het' a neve, a lágy H-t kék színnel írjuk. Zavart okozhat a héber K/Ch hangpáros Ch-ja, amit a legerősebb H-nak is tartanak. Néhány magyarba bekerült idegen szóban is megvan, pl. krach, pech. A Ch azonban, sem a magyarban, sem a héberben nem szókezdő.

CH gyökszavak: cihe = *tikkadt, kiszáradt*, cah = *üde, tiszta, szabatos*.

A héber CH és CH gyökszavak bővülése

A CH gyökszavak ch, h, k, n, r, t hangot kapcsolnak, a CH csak v, l, r -et.

ch	ch	ch-v	ch-ch	ch-h	ch-k	ch-l	ch-n	ch-r	ch-r	ch-t
----	----	------	-------	------	------	------	------	------	------	------

CH és CH, héber táblázat

cáh = ki-, tisztul, üde, tiszta, szabatos	dunya-ciha	CH
	cihe = tikkadt, kiszáradt	
cahov = sárga	cihuv = megsárgulás	CHV
caháv = megsárgult, veszekedett	a sárga irígység	
cahuv = haragos, ellenséges	csahol	
cahavháv = sárgás		
cahivut, cahevet = sárgaság (betegség)		
	cihcah = fényesítette, tisztította (fogat, cipőt)	CH-CH
csiszol	cuhcah = fényesített, tisztított (fogat, cipőt)	
cahcóah = csepp	cihcúah = fényesítés, (fog, cipő) tisztítás, ragyogás	
cahot = tisztán, érthetően, szabatosan		CHT
cahut = (levegő, beszéd) tisztaság		
cahíah = szikkadt, aszályos	chihut = szárazság, tikkadtság	CHH
caháh = ki-, tisztult		
cahák = ki-, nevette	chok = nevetés, nevetség, kacagás	CHK
cahkán = nevetős, nevetgélő	cihek = tréfált, nevetgélt, játszadozott, évődött	
cahkanut = nevetgélés	cihkek = nevetgélt	
cahál = ujjongott /-ás, nyerített /-és, örömrivalgás		CHL
cahalá, coholá = nyerítés, örömrivalgás	cohel = nyerít, vidám, vígad	
cahán / cahaná = búz, búzlótt / búz		CHN
cahún = búzós, búzló		
cahár = világosodik	cohár = kis-, ablak, zenit	CHR
	cohoráim (kettősszám) = dél	
cahor = hó-, fehér		CHR
cahár, charhár = fehérség, fehéres	chor = fehérség	

CH és CsH gyök, magyar

A magyar gyökök értelme megfelel a két héber gyöknek.

A CH gyök: *céh, ciha*. Értelme: *'tisztába teszi'*.

A CsH gyök: *cseh, csihi-puhi* (sárga irígység), *csuha*.

Értelme: *szikrázik, sárga* (az égés).

A CH és CsH gyökszavak bővülése

A magyar CH gyök csak az l ígéképzőt – a CsH gyök j és l -et kapcsol.

ch ch ch csh	ch-v	ch-ch	ch-h	csh-j
ch-k	ch-l ch-l csh-l	ch-n	ch-r ch-r	ch-t

CH és CsH, összehasonlító táblázat

	eszek = cég	cáh = tiszta	cihe = kiszáradt
	céh (tesz-éh)	ciha (teszha)	csuha (kukorica)
	cahuv=haragos	cahuv = haragos, pah = bádóg	
	cseh	csihi-puhi	
cahuv = haragos		caháv = sárgult	cahál = ujjongott
csahog		csihol (szikrát)	csuhaj (t'suhaj)
coholá = örömrivalgás		taasze = csináld már!	
csahol		cihelődik (teszel-ed)	

Céh: érdekvédelmi szervezet, az iparágak kézműves mesterei hozták létre.

A **ciha** csíkos vászonból készült párnahaj, melybe a tollat teszik.

Csuha Nemcsak ruhadarab. A kukoricacső borító leveleit is így nevezik.

Wikipedia: A **cseh** a szankszkritből (óind) eredő szláv nyelvcsaládhoz tartozik. Hozzásorolják a felvidéki tót nyelvet, de csak közeli rokonságról lehet szó. A csehek ősei a kelta boiok lehettek az időszámítás környékén.

A **csahol**, **csuhaj** örömet (és nem haragvást) kifejező hangutánzó szavak.

Cihelődik – szedelőzködik, nehézkesen készülődik.

CJ gyökszármazékok, héber

Mivel a héber **i/j** változékony hang, tehát magánhangzó is lehet, a CJ származékainak felsorolása e táblázatban nem lesz teljes. J kiejtésű

például a cajád = vadász, de a cáid = vadászat nem. Annak a kiejtésében i hangot hallunk, ezért a CD gyöknél említjük.

Héber CJ gyökszó a cijá = *sivatag*. CXJ gyökszó: cauj = *szennyezett*.

CJ, héber táblázat

cahjah = szikkadt	cijá (ן) = sivatag	CJ
cauj (ס) = bepiszkított, szennyezett (kakás)	cahún = bűzös	CXJ
CJ-C	cijec = csiripelt	cujác = imarajtja van
	cijuc = csicsérgés	
cajád = vadász, halász	cijda = elejtés	CJD
	céjda = útravaló csajka	cujád = felszerelt, ellátott
	cijed / cijud = ellátta, felszerelte (útra) / felszerelés, szerelvény	
cajkán, cajkanut = fősvény /-ség		CJK
cajlán = zarándok cé! = menj!		CJL
	cijún = út-, jelzés, jelölés, síremlék, osztályzat	CJN
	cijen = megjelölte, -jegyezte, kitüntette	
hangsúlyozott	cuján = megjelölt, megjegyzett, kitüntetett, kiemelt	
	ci(j)ón = Jeruzsálem, Izrael földje	kijelölt
	cijuri = leíró, festői, ábrázoló	CJR
cajár = festőművész, rajzoló	cijer = festette, rajzolta, ábrázolta, elképzelte	
	cijur = leírás, festés, ábrázolás, rajz, ábra, festmény, elképzelés	
	cujár = festett, rajzolt, elképzelt	
	cijuriut = festői stílus, színesség	
	cijet = szótfogadott, engedelmeskedett	CJT
cajtán = szófogadó, engedelmes	cijut = szótfogadás, engedelmesség	

Cijur A héber e betű neve cére, cérin – két vagy három pont jelöli. Mivel nemcsak a számolás, hanem az ősi írás is pont-vonalakból állt, a többjelentésű cijur szó erre vezethető vissza.

A héber CJ gyökszavak bővülése

Magyar szó nincs, csak néhány jövevényszó.

cxj cj	cj-c	cj-d	cj-g	cj-k csj-k	cj-l	cj-n	cj-r	cj-t
--------	------	------	------	------------	------	------	------	------

CJ/CsJ, összehasonlító táblázat

cijud = felszerelés				
cájg (ruha) eszcájg (evő-cájg)				
céjda = útravaló				
csajka (csája)				

CK gyök, héber

A héber CK gyök csak a régi **k** betűvel alkot szavakat.

A héber **CXK** gyökszó: coek = *kiabál, jajveszékel*.

CK gyökszó: cuk = *szorongat, kínoz, sziklafok*. Értelem: *rákényszerítés*.

CK, héber táblázat

c'aká = kiáltás	ájin-kuf	ciek = kiabált	cikkan	CX-K
caák = kiabált, felkiáltott, jajveszékel	ájin-kuf	coek = kiabál, kiált, jajveszékel		
cak = kínozta, szorongatta	kuf	CK	cok, cuká = szorultság	
			cuk = szorongat, kínoz, zaklat, sziklafok	
		ciklon = tarsoly, tarisznya	kuf	CK-L
caakán = lármás, hangos /ember/, kiabáló	ájin-kuf			CXK-N
caakáni = hangos, zajos, kiabáló	csákány?	ájin-kuf		

CK és CsK gyök, magyar

A **c/cs** összetett páros valójában **ts / tsz** – de **t** vesztéssel **s / sz** is lehet.

Magyar CK gyökszavak: *cakó* (gólya), *cók* (-mók), *coki* (tűnés!)

Közös értelem: *kiabál, távozz!*

CsK: *csak, csákó, csík, csik* (hal), *csikó, csók, csóka, csuk, csuka*.

A CsK gyök elvont értelme: *rá-csukott*.

CK és CsK gyökszavak bővülése

A héber CK gyök csak **l, n** hangot vesz fel.

A magyar CK csak **l**-et. A magyar CsK **cs, d, k, l, ly, ny, r, s, sz, t, z** hangot kapcsol. Egyik sem vesz fel **b, c, p/f, g, h, j, m** hangot.

cxk ck ck csk	csk-cs	csk-d	csk-k	ck-l ck-l ck-l ck-ly
cxk-n csk-n csk-ny	csk-r	csk-sz	csk-t	csk-z

CK és CsK, összehasonlító táblázat

			cé, cí! = takarodj!	
			coki! tünés!	
c'aká = kiáltás			ciklon = tarisznya	
cakó (kelepel)			cók(-mók)	
cok = szorultság		cok = szorultság coek = kiabál		
csákó (csukódik)		csík (szalag)	csóka	
cok = szorultság		cuk = kínoz	coek = jajgat cak = szorongat	
csak		csík (hal, bogár) (bika-)csök		csuk
		cuk = 'szorongatott'		n'siká = csók, tsuká = vágó
	féloldalra ugrál	csikó	csók	csuka éhes rá
	sek = csekk	cuk = szorongat, sziklafok		cuká = szorult
	cech, csekk	cikk, cikkely	csökevény	Csukcs (föld)
kikjoni = futólagos		cuk = szorongat		cuk = szorult
cikk-cakk		csikk	csökken	csukódik
seká = mélyedés		cak = kínoz	sakul = megéri cuká = szorult	
	csekély	csikló	csokoládé	csuklya
saká = elmerül		chok = nevetés		sahul = befűzött
csáklya (lök, vízben)		csikland		csukló
	szelek = cékla		t'suká = vágó sihuk = csuklás	
	cékla (szeletelt, 'vérzik')		csókol	csuklás
ciklon = tarisznya		cilek = sebhelyes		
csakliz (elszedi)		ciklámen (lila)		
		ciklon = tarsoly		
		ciklus, ciklon		
sahakán = szétzúzós, caakáni = zajos		aksán = csökönös		
csákány			csökönös	

		cak = kínoz	cok = szorultság
	elveszi	el-, csikar	csokor
		caakán = zajos	cahor = fehérség
		csikorog	cukor
		kikár = köralakú	
		cikória	
		kikjoni = futólagos	szukár = cukor
		cikornya	cukrász
		cuk = szorongat	cok = szorultság
		csikas (farkas)	csukott
		sichsech = lóball	sokit = szárkapocs csont
		cikázik	csökkent vékony

Cakó, gólya, eszterág (egy lábon áll), gagó, koszta. Március végén, napi 400 km megtétele után érkezik Magyarországra. A mocsarakat, vizenyős réteket és legelőket kedveli. A gólyát a tavasz előhírnökének tartják.

Csík – csikhal, csikbogár és főtt tészta neve. A csikhalat az ember kínoztta. Krúdy: „a farsang végén jött el a böjti csikleves szezonja. Amikor a leves elkészült, de még javában forrt, dobták bele az élő csíkokat. A néma halacska a tüzes levesbe jutván egyszerre megszólal, olyan cincogó, visító kiáltással, mintha kisgyermekek sikoltanának...”

A **csík**-bogár, főleg a lárvája, falánk ragadozó (*elcsikar*).

Wikipedia: **Csikszereda** a neve szerint az egykori Csík vármegyéhez tartozott. Valószínűleg ősi magyar személynévből ered, az meg türkmén és kazah csík = határ szóból. (*Bármi lehet, csak magyar szó ne legyen.*)

A **bikacsök** bika szárított hímveszőjéből készült korbács.

Coki! hordd el magad! takarodj! (A héber cé! ci! = menj már! indulj!)

A lexikon szerint: "A **Csikó** régi magyar férfinév, főleg halászoké. A csík(hal) szóból származik. A "csikó" kisállat hívogató szó is volt (?)"

A **csóka** fürge, zajos madár, nevét "csacsogó" hangjáról kapta. (Éles és rövid "tyák"-szerű hangot hallat).

A héber **tsuka** = vágy, szenvedély. Fantasztikus ősi képlátás rejlik Ady alábbi versében. A csuká szót ösztönösen úgy értelmezzük, hogy a harapós csuka a nemi vágyat, a szükségét jelképezi.

Ady Endre: Kis női csukák – Régibb kislyányoknak

Most elbocsátlak, kis női csukák.

Hajh: női csukák, ússzatok, faljatok.

Falánk szátokkal hogy bänni nem tudtam,

Nekem már mindegy, elbocsátalak,

Nem leszek most már továbbat az útban:

Te utolsó is, legkisebb szívemnek,

Vizek vannak, ússzatok vizeken.

Képzelt arany-hal, kis senki leány.

Nehéz halfogás volt ez a pár év itt,

Várnak a hozzád-méltó halak

Mert minden asszony

S falánk szádon talán megpihennek

Egy szalasztott leányságnyt vénit

Más áldozatok.

Önmagán és kiszemelt férfján.

Most elbocsátlak, kis női csukák.

Nemcsak Ady lelkében élt az ősi kép – az olvasóban is képes felidézni a vágy csukáját. Itt említenem fel az egyik legfrappánsabb héber-magyar azonosságot: a sokek = nyüzsög igét. Ma is kifogástalan magyarsággal mondhatjuk, hogy a csuka **sokak** fejében idézi a korlátot nem ismerő vágyat.

Csáklya rövidebb-hosszabb rúd, melynek végén szigonyalakú vagy kettős, széthajló végű vaskampó van. Hajón kikötés vagy elindulás alkalmával használják. A tűzoltók tetőbontó eszközként – tűzhorognak is nevezik.

Csuklya (régen kuklya is) a csuha, vagy szűr fejre huzható, háromszögletű gallérja. A szerzetesek köpenyege is csuklya.

A **csokoládé** az azték **xocolatlból** (ejtsd: sokolatl) került a világ legtöbb nyelvébe, a magyarba is. A héber **ciklon** = tarisznya → szélzsák.

Csákány Lexikon: "Régi magyar fegyver. A török-tatár „**csak**” üt-vág-metsz töből képzett igenév. **Csakan** alakban a kirgizeknél is megvan. A csákány szó (cekan, csokan, csjukan) egész keleti-délkeleti Európában elterjedt. Megvolt az ó-szlovénban, az orosz, lengyel, vend, szerb, bolgár, oláh, albán nyelvben... a török hatásnak nagyon réGINEK kell lennie (*bizony:-*) ...a régészeti leletek szerint a csákány a **szarmatákkal** hozható kapcsolatba. Talán már a magyarországi bronzkori csákányokat is így nevezték" (*Nna, hazaérkeztünk...*)

Cikória Nagy, sárga, a margarétához hasonló virágja van. Pótkávé készül belőle. Ovális "káposztáját" levélzöldséggént is fogyasztják.

Csikasz: farkas. Mivel elragadta az állatokat, a parasztok üldözték.

CL gyök, héber

A CLX gyökszavai: calá = *sántított*, celá = (hegy, épület) *oldala, borda*.

CL gyökszavak: calá = *megsütötte*, cél = *árnyék*, culá = *vízmélység*.

Elvont értelem: *ferde, felborul*.

A héber CL gyökszavak bővülése

A héber CL gyökszavak b/v, c, f, h, j, k, l, m, n, t hangot vesznek fel.

Nem kapcsolnak d, g, s, sz, z hangot.

clx	cl	cl-b/v	cl-cl	cl-f	cl-h	cl-j	cl-k	cl-l	cl-m	cl-xn	cl-xt
-----	----	--------	-------	------	------	------	------	------	------	-------	-------

CL, héber táblázat

	cél = árnyék	cilá = árnyékos terület, -oldal	CL
calá, cali = meg-, süt (étel) sült hús	csali	culá = (víz) mélység	
'csaló', leborul	cela = borda, épület-, hegyoldal, verssor, bukás (bibl)	CLX	
calá = sántított	cli'á = sántítás, sántaság	coléa = sánta, sántít	
caláv = keresztelte, keresztre feszítette	colev = keresztet, keresztre feszít		
cláv / calbán = kereszt /-es vitéz	cilev = keresztet vet	CL-B/V	
calbanit = cirkáló (hajó)			
cincog	celcál = ókori hangszer	cilcál = szigony	CL-CL
calcelani = csattanós, csengő			
	cilcel = cseng, csenget, telefonál, kong, kongat, hangzik		
	cilcul = csengés, csengetés, hangzás, kongás		
clait = bordaszelet	céla = borda		CLXT
calaf = orvul lőtt, célba lőtt			CLF
calaf = lőtt, mester-, cél-, orv-, lövész, kapricserje	csapkod	clufá = angolna	
calafut = cél-, lövészet	clifá = cél-, mesterlövész, csapás, csapkodás		
caléah, clehá = sikeres, szerencsés			CLH
calah = sikerült neki, átszelte, átúszta, megfelelt, megszállta (ihlet)	célba jutott		
	coleh = sikerül, átszeli, átúszza, megfelel, megszáll (ihlet)		
calahit, caláhat = kis-, tányér	clihá = átszelés (vizet)	cluhit = fiola	
caluj = sült étel	clíjá = hús sütés		CLJ

calján = zárándok, ájtatoskodó			CLK
caleket = sebhely, bibe	cilek /culák = forradást hagyott / sebhelyes		
calál = víz alá merült, alábukott, leereszkedett, kitisztult, derült (folyadék) CLL			
	clilá = alábukás, víz alatt úszás, repülőgép leszállás, ülepedés		
	coel = bűvár, alámerül, leszáll (repülő)		
calul = kristálytiszta, áttetsző, leülepedett, világos fej			
	cilel = megtisztította, derítette (folyadékot)		
cél, calim = árnyék, -ok	cilul = folyadék tisztulás		
calit = árnykép	clil = csengés, zenei hang		
	clilut = áttetszőség, tisztaság	coelet = tengeralattjáró	
	celem = képmás, bálvány, kereszt		CLM
calám = fényképező	cilem / culám = fényképez / lefényképezett		
calmanija = fényképezet	cilum = fénykép, fényképezés		
cal-mavet = a halál árnyéka	összetett szó		
cal'ón = sokszög	cláv = kereszt		CLXN

CL és CsL gyök, magyar

CL szó csak egy, CsL-lel azonban sok van a magyarban. Ez azt jelenti, hogy a Cs (=TS) szóbokrokat is képezett, de a későbbi C(=TSz) nem.

Magyar CL gyökszó: *cél*. CsL: *csal, csali, csálé, csel* → *ferdeség*.

A CL és CsL gyökszavak bővülése

A magyar CL gyökszavak csak p, l hangot kapcsolnak.

A magyar CsL gyökszavak d, f, g, k, l, m, n, r, s, t hangot vesznek fel.

Egyik sem kapcsol b/v, c, h, j, z hangot.

clx cl cl cly	cl-b/v	cl-cl	csl-d	cl-f cl-p csl-f
csl-g	cl-h	cl-j	cl-k csl-k	cl-l cl-l csl-l
cl-m csl-m	cl-xn csl-n	csl-r	c-ls csl-s	cl-xt csl-t

CL és CsL, összehasonlító táblázat

coléa = sánta	cél = árnyék		cole = vízmélység
---------------	--------------	--	-------------------

csálé (ferde)	cél (irány)		<i>col</i> (hosszmérték)
calá = sült hús	cela = bukás		
csal, csali	csel, Csele (patak)		
tislah = küldöd			
család	cseléd		
celá = bukás			
csalódás			
calaf = orvlövész			colef = csapkod
csalfa			cölöp
tislóvet = fogaskerek áttétel			
csalafinta			
calcelani = csengő hang			
csalogány			
calah = sikerrel járt			
csalogat			
caleket = bibe	coleh = átúszik, átszeli		cilek = forradásos
csalóka (rovar)	cselekszik		csülök (metszett)
	clil = csengés	cilcel = kong	
	cselló	csille	
	clali=árnyékos	coel = leülepszik, calul = tiszta fejű	
	cella	Csilla, csillapít	
		calul = kristálytisza, calál = alámertül	
		csillag, csillog, csillám, csillan	
	coléa = sántikál	calul = kristálytisza	
	cselleng	csillár	
caláv = keresztet		cal'ón = sokszög	
csalamádé		<i>cylinder</i>	
calá = megsütötte		clil = cseng	
csalán		csilingel	

calján = ájtatoskodó			
csalárd			
cali = süthús			
csalás, cseles			
čilá = árnyékos		celá = hegyoldal	
csalit		colos (magas)	

Cél = árnyék, celem = képmás. Az árnyékom a legősibb képmásom.

Col, hüvelyk. Latinul digitus, németül Zoll, angolul inch. Jelölése: 1", ami = 2,54 cm. A col mértékegység a 12-es számrendszeren alapul.

Csal A héber cali = süthús. A csapdába csalt vadat megsütik. A csalás, mindkét nyelvben sántító dolgot jelent.

Csálé: ferde – a lexikon szerint "csalogat" is.

Család-on, **cseléd**-en őseink a családfő hatalma alatt élő házanépet értették. (A cs hang első összetevője, a "te": családfő). A két szó alapja a magyar 'sál', amit húznak, illetve a héber: sa'ál = lépés. A **család** az, amit magával húz – a **cseléd** pedig, akit bárhova küldözgethet a családfő.

A **csalogány** éneke a tojók elcsábítására szolgál. Hímjei éjszaka énekelnek, de csak azok, amiknek még nincs párjuk.

A **csülök**, pata egy szarupapucs, amely gyakran begyullad, üszkösödik.

Csilla:- "árnyéklás", amely a fény, hang ismételt megszakítására utal.

Cselló Az olasz violoncello = kis violone kifejezésből. A magyar szó (a lexikon szerint) téves: a -cello csak kicsinyítő képző. (A lexikon téves.)

Csille Négykerekű kis szekér, a bánya szállító eszköze.

A **csalamádé** sűrűn vetett, takarmánynak szánt tengeri (kukorica).

Cilinder, köcsögkalap: magas, kemény formájú henger, lapostetejű selyem-kalap. Többféle hengeralakú tárgy neve is, pl. lámpacilinder.

CN gyök, héber

A héber **CXN** gyökszavak: coen = *vándorol*, coani = *cigány*.

CNX gyökszó: canúa = *szerény, rejtett*. CXN: con = *juh, nyáj*.

CNX: caná = *kosár (arám)*. E három gyök értelme: *rejtő, rejtteni való*.

CN: caná = *leereszkedett*, cen = *tövis*, ciná = *hideg, pajsz*, cuná = *szirt*.

A CN gyök elvont értelme: *elhárít*.

A héber CN gyökszavak bővülése

A héber CN gyökszavak b, cn, f, h, k, m, n, r, t hangot vesnek fel.

Nem kapcsolnak d, p, j, l, s, sz, z hangot.

cxn	cnx	cxn	cnx	cn	cn-b	cn-cn	cn-f	cn-h
cn-k	cn-m	cn-n	cn-r	cn-xt	cn-t			

CN, héber táblázat

caán = vándorolt	coen, coani = vándorol, cigány			CXN	
canúa = szerény, szemérmes, rejtett				CNX	
	ciná = elrejt	cin'á = rejték, rejtettség, visszavonultság			
	cena = szerénység, szerény életmód				
caná (arám) = kosár	CNX	con (ס) = nyáj, juh, aprómarha			CXN
	cen = tövis	konda	cone = nyáj (bibl)	CN	
caná = lecsúszik, leereszkedik	szánkó, cunami	cuná = szirt, szikla			
cini, cinikán = cinikus	rejtett	ciná = hideg, hűvös, hűlés, fémtoj, védőpajzs			
CN-B	cinóber = vörös	cnobár = toboz, fenyő			
CN-CN		cincenet = befőttes üveg, tégely			rejtő
		cinit = köszvény	'fagyasztó'	CNT	
cantár = tölcser, csövecske, katéter					
		cniut = szerénység, szemérmesség			CNXT
canaf = nyerített, körültekerte, -csavarta (turbánt)					CNF
canuf /canif = rá- tekert /turbán	cnifá = nyerítés, turbán tekerés				
cnafá = nyerítés cnefá = körültekerés					
canah = lecsúszott, -ereszkedett (ejtőernyős), lerogyott, leroskadt					CNH
canhán = ejtőernyős		cnihá = leereszkedés, -csúszás, leszállás, összeesés			
		cinok = fegyház, sötétzárka			CNK
canin = szálfka, tövis					
cinen = ki-, lehűtötte		CNN			
canán = ki-, hűlt					
cinún = le-, hűtés					
canun = hideg, hűvös, rideg				conen = hideg, hűvös	

		cunán = ki-, meg-, le-, hült / -hűtött
	hidegérzés	cnon / cnonit = retek / hónapos retek
		conenim (tsz alakú) = hideg víz
canum = vézna, vékony, sovány		cunám = szirt, szikla CNM
canim = pirított kenyér, kétszersült cinamón = sorvadás, soványság		
CNR		cinor = cső, csatorna, sugár
		cinori = csőalakú
cinóra, cinorit = vízsugár, kámpósszeg, horgolóú		

CN – CsN és CsNy gyök, magyar

Magyar CN gyökszavak: *cin-cin* (egérhang), *cín* (ón), *cion* – *rejtett*.

CsN gyökszavak: *csen*, *csín*, *csíny*, *csúnya*. Értelem: *rejtteni való*.

A C-N/Ny és Cs-N/Ny gyökszavak bővülése

A magyar C-N/Ny gyökszavak c, d, g, k hangot vesznek fel.

A Cs-N/Ny gyökszavak v, d, g, j, k, l, n, s, t hangot kapcsolnak.

Egyik sem vesz fel b, p/f, cs, h, m, r, sz, z hangot.

cxn cnx	cxn cnx	cn	cn	csn	csny	cn-b	cn-b	csn-v	cn-cn	cn-c
cn-d	csn-d	cn-f	cn-g	csn-g	cn-h	csn-j	cn-k	cn-k	csn-k	csn-l
cn-m	cn-n	csn-n	cn-r	csn-s	cn-xt	cn-t	cn-t	csn-t	cn-z	

C-N/Ny és Cs-N/Ny, összehasonlító táblázat

		m'cajec = cincog
		cin-cin
		ciná = rejtek, cícul = csengés
		cín (forrasztóón)
		m'caltáim = cínányér
		cin (tányér)
		conen = hideg (halott)
		cián (liláskék)
		cuján = kijelölt, ción = Izráel földje

		ción (kijelölt hely)	
	ciná = elrejtette	cin'á = rejtettség	canúa = szerény
	csen (lop)	csín, csíny	csúnya
	canum = vézna	cnóber = fenyőtoboz	
	csenevész	<i>cinóber</i> (vörös)	
		cijuc = cincogás	
		cincog (üveghang)	
		cinóra = kampósszeg	
		cincér (csápja)	
		canin = száka, cin'á = rejtett	
		csont	
		cin'á = szerény	
		csin-talan (szerény-telen)	
	canán = kihült		ciná = hidegség
	csend (halott)		csönd (üres tér)
	cincenet = üvegcese		conéah = összerogy
	csendül		conda (rongy)
	caán = vándorol	cincenet = üvegcese	
	csángó (csámborgó)	cinege (üveghang)	
	cilcul = csengés		cinóra = kampósszeg
	csenget, csengő		csüng
	m'cilá (π) = csengettyű	canum = vézna	soen = támaszt, gored = kapar
	csengettyű	cingár	Csongrád (földvár)
		cin'á = rejtettség, cuján = kijelölve	
		csín, csínján	
	caán = vándorol	cinok = rejtek	soen = támaszt
	csánk (láb)	<i>cin</i> k (új szó)	(sonka) csonk, csonka, csönkő
	cincenet = üveg tartály	cinikán=cinikus	cone = csúszik, leereszkedik
	csanak (ívóedény)	cinkos, cinikus	csónak

		coen = vándorol, ciná = elrejtette	
		csinál, csíny(tevő)	
		cincenet = üvegcső	
		csinn (bumm), csinnadratta	
		cuján = kiemelt	
		csinos	

Cín, forrasztóon – ónt, ólmet és adalék elemeket tartalmaz.

A **cinterem**, csincsirin (románul tintirim) = temető, temetőkert.

A héber **coani** = cigány. Nyelvüket a szankritből eredeztetik. A romániai "gáborokat" a kutatók is zsidó származásúnak vélik. A cigányok (nemcsak a "gáborok") rituális tisztasági szokásai részben megegyeznek a zsidókéval. Lehet, hogy izrael 12 elveszett törzsének egyike voltak.

A **csángó** Moldvában *sángó*. Különböző elméletek a szó eredetéről:

1. A székely nyelvjárásokból származtatják. **Csángál**: fülsértően harangoz, hamisan énekel, vagy *sziszegve beszél*. A szónak elköszál, elcsavarog értelme is van, ám a székelyeknél ez a jelentés nincs meg.
2. A **csángat**, **csenget** jelentésből is származtatják: a csángók szoktak csengőt, kolompot viselő tehenekkel kóborolni. Így mégis kószál a csángó.
3. Mezőségi, tiszai nyelvjárás kóborló legényt hív **cángó** (csavargó)-nak.
4. A cigány szót a besenyők **kangár** törzsének nevéből származtatják. A Csiki székely krónika szerint a *bessus*-ok Csángur Pál vezetésével 1049-ben ütöttek be a Székelyföldre. (A *fenti elképzelések mindegyike helyes lehet. A csengés mindenesetre azt jelentette, hogy jönnek a csángók:-)*

Csánk – eltöröm a csánkodat – a lábadat!

Csönkő: füstölt hús – a keresztcsonttól.

Csanak (lásd még: Ménfő-**csanak**) Egy darabból faragott nyeles vagy egyfülű edényke, mellyel az erdőt-mezőt járó ember a forrásból merített. A szó az időszámítás kezdetétől ismert. A Kárpátok vidékén a román, szláv, szerb lakosságánál van elterjedve – de Mongóliában is csanacs a neve.

A ciná = elrejt → **csinál** (babanyelven: cinál) csínytevést jelenthetett, amit ma is beleérzünk. "Micinál má megin az a gyerek?"... ha így kérdezi egyik szülő a másikat, biztosan valami csínytevésre gondolnak.

CM gyök, héber

CM gyökszavak: com = *böjtöl*, camá = *copf*. CMX: came = *szomjas*.
Aki böjtöl, szomjazik, összetapad az ínye. Közös értelem: *összetapadt*.

A héber CM gyökszavak bővülése

A héber CM gyök cm, d, g, h, k, l, n, r, t hangot vesz fel.

Nem kapcsol b/v, p/f, j, m, s, sz, z hangot.

cmx cm	cm-cm	cm-d	cm-g	cm-h
cm-k	cm-l	cm-xn	cm-r	cm-t

CM, héber táblázat

camá (x) / came (x) = szomj, szomjúság / szomjazik, szomjas	CMX
cam = böjtöl	szomj
com, cum = böjt, böjtöl	CM
camá = copf, konty	összeragadt
	cicum = összevonás, csökkentés
	CM-CM
	cimcem / cumcám = összevonta, csökkentette /-ett
camut = kiirtott, röghözkötött, eladott, összekapcsolt, kiaszott	CMT
camat = örökbe adta, összekötötte, -zsugorította, összezsugorodott, kiirtotta	
cimet = megkínózta, ö.gyűjtötte, -kötötte, kontyot csinált, pácolta, konzerválta	
cumat = kiirtott, elnyomott, összekötött, hozzákapcsolt, pácolt, konzervált	
camit = röghözkötött	cómet = góc, -pont
	csomó
	cmitut = állandóság, örökkévalóság
camád = összekötötte, -kapcsolta, -párosította	csomó
	CMD
cemed = pár	cumád = összekötött, -kapcsolt, felcsatolt
	cimed = összekötötte, összekapcsolta, hozzá-, felcsatolta
	cimud = összekötés, -kapcsolás, hozzá-, felcsatolás
camid = karkötő, (edény) fedő, hozzákötött, összekapcsolt	
camud = hozzá-, csatolt, kötött	cmidut = összetartozás, kötöttség
camig / camog = ragacsos, gumibroncs / ragacsos	csomag
	CMG
cammog cemege = gumi	cmigut = ragadosság, tapadosság, nyúlóság

		cimúah = növés, növesztés	CMH
camah = ki-, nőtt, keletkezett, fejlődött		coméah = növekedik, növény /-zet	
	cemah = növény, kinövés		
		cimhi / cimhija = növényi / növényzet	
		cmihá = növés, fejlődés, kihajtás (növény)	
		cimhoni = növényevő, növényi étel	
camak = össze-, száradt, aszalódott, elfonnyadt			CMK
	szomj-ak	comek = össze-, szárad, aszalódik, elfonnyad	
		cimek = kiszárította, aszalta (bőrt, növényt)	
		cumák = aszalt, összeszáradt, -zsugorított	
cemek = aszalt gyümölcs		cimuk = mazsola, zsugorodás	
camuk = aszott, fonnyadt, összezsugorodott			
		comek = fonnyad, aszott, aszalódik	
	cemel = érett füge, serdülő lány szemel-get		CML
		cimaón (s) = szomjúság	CMXL
camír = gyapjas cemer = gyapjú cimrer = borzongatta			CMR
camár = gyapjúkereskedő			
cmarmóret = borzongás, hideglelés			
cameret = lombozat, fakorona, vezetőség			

CM és CsM gyök, magyar

A magyar CM gyökszavak: *cím, cumi*. A CsM gyök: *csomó*.

A közös értelem hasonló, mint a héberben: *rátapad*.

CM és CsM gyökszavak bővülése

A magyar CM gyökszavak b, p, k, m, n, r hangot vesznek fel.

A CsM gyökszavak b, cs, p, g, r, sz, t hangot kapcsolnak.

Egyik sem vesz fel v, c, f, d, h, l, z hangot.

cmx cm cm csm	cm-b csm-b	cm-cm csm-cs	cm-d
cm-p csm-p	cm-g csm-g	cm-h	cm-k cm-k
cm-m	cm-xn cm-n	cm-r cm-r csm-r	csm-sz cm-t csm-t

CM és CsM, összehasonlító táblázat

	cimed = összekötötte	cum = böjtöl, cemege = gumi		
		cím		cumi
		camá = konty, cómet = csomópont		
				csomó
caán = vándorol		camri = gyapjas cumád = felkapcsolt		
csámborog csángó		csimbók	comb	
camog = ragacsos		camud = hozzácsatolt		
csámcsog		cimbora, cimbalom		
	cumád = rákapcsolt		comed = rácsatol	
	csempe	cimpa	compó (hal)	
camit = lekötött ciná = elrejtette		camut = örökbefogadott		
csámpás	csempész	csimpánz, csimpaszkodik		
camog = ragacsos		camig = tapadós		
	csemege	csomag		
camog = ragacsos		cimud = hozzákapcsolt		
cammog		cimke		
	cimaon = szomjúság			
	cement, cemde		kurva	
cameret = lombozat, vezetőség		cimrer = borzongatta		
		címer (növény is)	csömör	
camut = örökbevett, zsugorodott		camut = zsugorodott, kiirtott		
	csemete	csimasz		

Csembalo – a zongorához hasonló hangszer.

Cimbalom – két verővel megszólaltatott húros citeraféle.

Cimed = összeköt, hozzácsatol (cím-ed). **Camog** = ragacsos → cammog.

Compó Az északibb tájak sűrű pikkelyű, pontyszerű hala. A frissen kelt, 4-5 milliméteres lárvák fején ragadós mirigy van. Ezzel tapadnak a vízinnövényeken mindaddig, amíg felélik a szikzacskójukat.

Cemde = szexre éhes nő (cimaon = szomjúság).

Csimasz – pajor, poloska.

CR gyök, héber

A lila, szóvégi torokmagánhangzó kiejtésébe egy raccsolt **r** is beszűrődik: a carúa inkább carúa^r. A CR gyökök közös jelentése: *baj*.

A héber CRX gyökszavai: carúa = *leprás*, cir'á = *darázs*.

CXR: caár = *fájdalom, bosszúság, csökkent*, coer = *bojtár*, cair = *fiatal*.

CR gyökszavak: cár = *szűk, ellenség, ostromol, batyuba köt*, cará = *baj*, cir = *tengely, lé*, ci(j)úr = *rajz, cor=kovakő, curá=forma, cur=szirt, bástya*.

A héber CR gyökszavak bővülése

A héber CR gyökszavak v, cr, d, f, h, j, ch, m, n, r, t hangot vesznek fel. Nem kapcsolnak p, g, l, k, s, sz, z hangot.

cxr crx cr	cr-v	cr-cr	cr-d	cr-f	cr-h	cr-j
cr-ch	cr-m	cxr-n cr-n	cr-r	cxr-t cr-xt cr-t		

CR, héber táblázat

cará / carúa = leprás lett / leprás	cir'á = darázs	szúrós	CRX
caará (arám, ⚔) = fájdalom, szenvedés			CXR
caár = csökkentette, kisebbítette, szenvedés, fájdalom, fájdalomdíj, bánat, bosszúság szorul		cier = fájdalmat okozott, bántotta, megbántotta	
cair = fiatal /-abb, ifjú, fiatalember	sza'ir = szőrös	coer = bojtár, segéd	
c'irá = fiatal lány			
cár = szűk, ellenség szúr		cor = kova-, tűzkő	CR
	cir = lé, tengely, sarokvas, képviselő, megbízott		
	céré = 'e' betű	cir, cirim (tsz alakú) = szülési fájdalmak	
cará (⚔), -ot = baj, -ok, vetélytársnő*	szúr	cur = szirt, szikla, védőbástya	
cár = ostromolta, gyűlölte, formálta, batyuba kötötte	baj	cori = balzsam	
		curá = forma, alak, kinézés	
	ci(j)ur = rajz, -ol, ábra, ábrázolás, festmény, leírás, elképzelés		
caruv = leégett (bőr)	crivá = égés, savmarás	CRV	
caráv = ki-, marta (sav), égette, perzselte	szúráv	corev = éget, csíp, -ős, maró	

	cerev = perzsel, éget, kimar	corvani = csípős, égető	
carevet = seb-, gyomorégés			
carcur, cracár = tücsök		circer, circur = ciripelt, ciripelés	CRC
caraát = lepra	CR-XT	c'irut = fiatalság, fiatal kor	CXR-T
carot-carot = nagy bajok		cirut = küldöttség, konzulátus	CR-T
carut = szükség, szorosság	forgó, tengely	curati = alaki, külsődleges	
carid = száraz, szikkadt			CRD
carud = rekedt		cridut, caredet = rekedtség	
	crédá (π) = középső ujj	leszúrni!	
caraf = kiégette (porcelánt), megtisztította (salaktól)			CRF
	ceráf = összeszed, hozzácsatol, hozzáad, megtisztít		
	ceruf = összeszedés, csatol, hozzáadás, megtisztítás		
carif = timsó	szárít	crifá = megtisztulás, megtisztítás (salaktól)	
caruf = (salaktól) megtisztított, tiszta igazság			
carfát = Franciaország	csatolt	coráf = odacsatolt, összeadott, kiégetett	
		coref / corfut = ötvös /-ség, aranyműves /-ség	
		crif / crifón = faház / kis barakk	csatolt
carah = üvöltött, kiabált		crihá = ordítás, üvöltés	CRH
carhán /-i = ordítózó, üvöltő, visító, rikácsoló	caár = fájdalom		
carhanut = ordítózás		críah = torony, bástya	csatolt
caruj = 'e'-vel pontozott szó			CRJ
carich = köteles, szükséges, kell		crichá = fogyasztás	CRCh
carach = fogyasztotta, szüksége volt rá		córech = szükség, szükséglet	
crachim = szükségletek (WC is)			
		c'irón / c'irónet = kamasz / bakfis, serdüülő lány	CXRN
		curáni = alaki, külsőleges	CRN
carum = megsérült, -cibált fül		cirim = szülési fájdalmak	CRM
carám = megsértette, fülét cibálta		crimá = fülcibálás, diszharmónia	

carár = ellenségeskedett, gyűlölte, átkötötte	corer = gyűlöl, üldöző CRR
c'ror = göngyöleg, köteg, csomó, balyu, csokor, bokréta, forgács, lövés/sorozat	
carur = becsomagolt, megőrzött, összekötött	corár = át-, összekötött (csomag)

***Cará** = vetélytársnő – a többnejűségben.

A **cére**, cérin a héber 'e' neve – a legősibb hangok egyike. A jel két vagy három pont, ami az előző mássalhangzó alá kerül. Az ősi írás /számolás egyaránt pont-vonalakból állt – erre vezethető vissza cijur = rajz is.

CR és CsR gyök, magyar

Magyar CR gyökszó nincs, csak bővítményei: madárhang *cikkanást* és a *vékony-vézna* értelmet hordozzák. A CsR gyök értelme: *elvesz, elsajátít*.

CsR: *cser (fa), csere, csér (madár), csíra, csór, csőr, csűr, csűr-csavar*.

CR és CsR gyökszavak bővülése

A magyar CR bővítmények b, d, p, g, k, m, n, z hangot vesznek fel.

A CsR gyökszavak b, d, p/f, g, h, j, k, m, n, r, sz, t, z hangot kapcsolnak.

Egyik sem vesz fel c hangot.

cxr crx cr cr csr	cr-v cr-v cr-b csr-b	cr-cr	cr-d cr-d csr-d
cr-f cr-p csr-p csr-f	cr-g csr-g	cr-h csr-h	cr-j csr-j
cr-ch cr-k csr-k	cr-m cr-m csr-m	cxr-n cr-n cr-n csr-n	
cr-r csr-r	csr-sz	cxr-t cr-xl cr-t csr-t	cr-z csr-z

CR és CsR, összehasonlító táblázat

készár = császár	corev = maró		córech=szükség	cror = köteg
cár (k'-szár)	cser(-ben hagy)		csór	csűr (tárol)
	corev = csíp		cár = szűk	cir = tengely
	cser (fa) csér (hal)		csőr	csűr(-csavar)
	cará = vetélytárs	icur = kisajtolás, jicur = teremtmény		
	csere	csíra		

corev = égő, csíp		irbuvia = összevisszaság		sover = letör		
csarab (csersav)		cibolya (fenyő)		csorba		
sérut = kiszolgálás		irbúvia = keveredés		orev = holló, corvani = csípős		
csárda			ciráda	Corvin (holló)		
	corev = ég, csíp			coer = bojtár		
	cserdít csördít			csorda ('lecsorog' a hegyről)		
				t'surá = ajándék		
				csordogál		
ceráf = rácsatol		coráf = égetett		cercer = ciripelt		coráf = hozzátett
csarap (lábbeli)		cserép		ciripel csiripel		csörfős (sokat fecseg)
		coref = tisztogat		sorer = énekel		
		cirógat		csorog		csurog
				sorek = fütyül		
				csörög, csöröge (fánk)		
	carur = köteges			carhán = visító		
	cserje			csürhe (disznó)		
coreh=visít, kof = majom		crifá= tisztítás				
	cerkóf		cirok, ciróka (-maróka)			
		coreh = rikácsol		caár = kisebbedik		
		csirke		német		curukkol
carich = szükségel		kirkász = cirkusz				
(be-)cserkész		cirkál, cirkusz (kör-kel)				
	c'irón = kamasz					
	cérna (vézna)					
curáni = külsőleges						
csarnok		cserény				
	sorer = énekel					
	csermely					
	crimá = cibálás		orem = felhalmoz			
	ceremónia		cirmos (bajusz)		csurom (tele van)	

	c'ror =sorozat		c'ror = sorozat t'surá = ajándék	
	cserreg	csuri: veréb	csörren	csurran (eső)
	carur = összekötött		carur = összekötött	
	cseresznye (dupla)		csoroszllya (szántás)	
	corev = maró	ceráf = csatol	corer = üldöz	
	cserző	csiriz	csörtet	
	ci(j)ur = rajz			
	ceruza (írón)			

Cár: az orosz uralkodó neve. A szó már a legrégebb szlávtságban előfordul. A caesar latin szó rövidítése – a trónörökös mai napig is "cezarevics" néven említik. *(A Közelkeleten ma is használatos helyes kiejtéséből tudjuk, hogy a latin 'cesar' szó kiejtése **készár** volt.)*

Cser, cserfa – egy tölgyfajta. Cserzőanyagot nyernek belőle.

A **csér,** halászká, küszvágó csér – sirályféle. Csér egy község neve is.

Csór – kisebb tárgyakat ügyesen ellop.

A **csarab,** hanga, vadciprus, avarfű – örökzöld törpecserje és talajtakaró. Jó méhlegelő. Ágas szárából kis seprűket kötnek. Alomnak, tüzelőnek, házfedésre jó, cersavtartalma miatt cserzőanyagoknak is felhasználják.

Sarabol, csarabol: sekélyen kapál / füvet nyír / életlen eszközzel nyiszál.

A **cirbolya** selyemfenyő sűrűn ágas, rugalmas fa. Fialat hajtásai szőrösek, *tűi hosszúak.* Tobozai liláskékek, bársonyosak, magja ehető.

Csorda – szarvasmarha és sertés.

Csarap: gyapjúharisnya, gyapjúszárú csizma, posztó félcipő.

Csörög község neve a csörge, 'csermely' szóból származik, de a népi magyarázat szerint: "Csörögpuszta onnan vette az elnevezését, hogy tele van apró kövekkel, melyek zivatarkor csörögve aláhullanak".

A **csöröge** fánk különleges alakja miatt szintén "csörög".

A **csermely** abban különbözik a pataktól, hogy a száraz évszakokban teljesen kiapad – az értől pedig abban, hogy kialakultabb medre van.

Cserény: 1. parasztszekér vesszőfonatos oldala, alja 2. székely ház kandallója 3. nyitott tűzhely fölötti szikrafogó, 4. cserény / karám a vesszőből font fedél és ajtó nélküli, egy oldalán nyitott szélfogó is.

Csarnok, csárda a településen kívül pusztákon, utak mentén álló kocsmák. A csárdának rendszerint kocsiszínya, szekérállása is volt.

Csoroszlya, kés, hosszúvas, előhántó: az ekevas elé szerelt, cserélhető acél vágóél. A csoroszlya használat közben teljesen elkopik. A "vén csoroszlya" kifejezés a gyenge, idős nőkre vonatkozik.

Héber és magyar CS – CsS gyök nincs

CsSz gyök, magyar (a héberben CSz sincs)

Cs hiányában, héberrel való hasonlítás csak TS, DS gyökkel lehetséges.

CsSz gyökszavak: *(el)csesz, csésze, csősz, csúsz(ik) – meghiúsít.*

A magyar CsSz gyökszavak bővülése

A magyar CsSz származékok d, p, g, k, l, r, sz, t hangot vesznek fel.

Nem kapcsolnak b/v, c, cs, f, h, j, m, n, s, z hangot.

cs-sz	cs-szd	cs-szp	cs-szg	cs-szk
cs-szl	cs-szn	cs-szr	cs-szsz	cs-szt

CsSz, összehasonlító táblázat

	cece = duzzadt	soter = rendőr, sotet = járkál tásus=gyenge		
	csésze		csősz	csúszó-mászó
	tistus = eltörlés	tustás = elkent, elsimított		
	(el-)csesz (szleng)	(túrós) csusza, csúszda		
		disdes = csoszog	tus = kenő, pija=szopóka	
		csiszeg-csoszog	csuszpejz (főzelék)	
	tásus = elgyengült	tistes = elken, töröl	tásus = gyenge	
császkál		csiszol	csúszik, csuszka	
t'aszár = tizedet vevő		tistes = eltusolta	tistus = elsimítás	
császár (készár)		(ló-)császár	csusszan	

A **lócsászár** gúnyos értelemben vett lókereskedő, aki a lovait azzal teszi tetszetősebbé, hogy sokat keféli és törölgeti őket.

CZ gyök, magyar (héber nincs)

Magyar CsZ gyökszavak: *csíz, csízió, csúz.* Értelem: *legyengülés.*

A magyar CsZ gyökszavak bővülése

cs-z	cs-zl	cs-zm	cs-zr
------	-------	-------	-------

CsZ, összehasonlító táblázat

		tasus = elgyengült	tasus = legyengült
		csíz (csíz) horpi = téli, csíz	csúz (reuma)
		k'szihá = nyesés (körülmetélés)	
		csízió	
		tazuz=lespricelt	zuz = mozdulj!
		csizma	csúzli
		készár = cézár	
		cézár (készár)	

Csíz Pintyféle, Magyarországon téli vendég. Héberül horpi = téli a neve.
Csízió-nak azt a verses naptárt nevezték, amely az ünnepekről, névnapokról is tájékoztatott. Mivel a naptárvers első szava Císio (circumcísio): "az Úr körülmetélésének ünnepe" volt – az egész naptárt csízióknak nevezték. A szólás, hogy "érti a csíziót", ügyes, talpraesett embert jelent. *(Ez latinnak latin, de azért magyarul van:-). Mert a circumcísioót kirkumkízió-nak ejtik – és magyarul: körbekaszáló.)*

@Krizsa Katalin: 2015. 11. 03. Átdolgozás: 2017. 01. 03.